

Olgu Sunumu

Çocuklarda Nöbet ve Ani Bilinç Kaybının Nadir bir Nedeni: Gelincik Otu (Papaver Rhoeas L.) Zehirlenmesi

Fatma Betül GÜNBEY^{1,a}, Ömer GÜNBEY¹, Uğur DEVECİ¹

¹Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye

ÖZ

Gelincik (*Papaver rhoeas* L.) Papaveraceae familyasına ait 20 ila 90 cm yükseklikteki tek yıllık otsu bir bitkidir. Aşırı miktarda tüketimi bulantı, kusma, konfüzyon, nöbet, miyozis, aritmi, morfin intoksikasyonu benzeri bulgular gibi klinik durumlara yol açabilmektedir. Bu çalışmada ani bilinç durumu değişikliği ve nöbet ile başvuran çocuklarda gelincik (*Papaver rhoeas* L.) zehirlenmesinin de ayırıcı tanıda düşünülmesi gerektiğini vurgulamak istedik. Çocukların yabani bitki tüketiminde dikkatli olunmalı, çocuklar ve aileleri bu konuda bilinçlendirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, Gelincik Otu, Nöbet, Bilinç Kaybı.

ABSTRACT

A Rare Cause of Seizures and Sudden Loss of Consciousness in Children: Papaver Rhoeas L.) Poisoning

Corn poppy (*Papaver rhoeas* L.) is an annual herbaceous plant with a height of 20 to 90 cm, belonging to the Papaveraceae family. Excessive consumption may lead to clinical conditions such as nausea, vomiting, confusion, seizure, miosis, arrhythmia and morphine intoxication like findings. In this study, corn poppy (*Papaver*) was used in children presenting with sudden changes in consciousness and seizures. We wanted to emphasize that *rhoeas* L. poisoning should also be considered in the differential diagnosis. Children should be careful about consuming wild plants. Children and their families should be made aware of this issue.

Keywords: Child, Corn Popy, Seizure, Loss of Consciousness.

Bu makale atıfta nasıl kullanılır: Günbey FB, Günbey Ö, Deveci U. Çocuklarda Nöbet ve Ani Bilinç Kaybının Nadir bir Nedeni: Gelincik Otu (*Papaver Rhoeas* L.) Zehirlenmesi. Fırat Tıp Dergisi 2025; 30(4): 279-281.

How to cite this article: Gunbey FB, Gunbey O, Deveci U. A Rare Cause of Seizures and Sudden Loss of Consciousness in Children: Papaver Rhoeas L.) Poisoning. Fırat Med J 2025; 30(4): 279-281.

ORCID IDs: F.B.G. 0000-0001-7057-8623, O.G. 0000-0002-8888-2954, U.D. 0000-0002-5395-8250

Gelincik (*Papaver rhoeas* L.) Papaveraceae familyasına ait olan ve dünyanın farklı bölgelerinde yetişen 20 ila 90 cm yükseklikte tek yıllık otsu bir bitkidir (1). Meyve tüsüz, fiçi biçiminde ve çok tohumlu bir kapsüldür (Şekil 1).

Şekil 1. Gelincik çiçeğinin (*Papaver rhoeas*) üç farklı aşamasını gösteren bir fotoğraf: Tomurcuk, çiçek ve meyve (kapsül).

Bileşiminde müsilaj, renk maddeleri ve alkaloitler bulunur. Taç yaprakları yağlı maddeler, kırmızı boyar madde, haşhaş, readin asidi, helme, reçine, readin alkaloidi, reagenin, antosianin, glikozid mekosianin, meko-

pelargenin ve az miktarda morfin vs. ihtiva eder (2). Toprak üstü kısımlar ve meyve kapsülleri readin alkaloidi, az miktarda morfin ve narkotik ihtiva ettiği keşfedilmiş olup bağımlılığa yol açmaz (2). Geleneksel olarak halk arasında; bağırsak parazitoz tedavisinde, uyku bozukluğunun tedavisinde, öksürüğü dindirme ve kolesterol miktarını düşürmede kullanıldığı etnobotanik çalışmalarla saptanmıştır (3). Çeşitli antiinflamatuvar, antimutajenik, antigenotoksik, antikarsinojenik etkilerinin yanında anksiyete, öksürük, uyku problemleri ve çeşitli nörolojik durumların tedavisinde farmakolojik özelliklerinin olduğu bildirilmiştir (4, 5). Ayrıca tüm *Papaver* türleri narkotik, analjezik, antimikrobiyal, anti-kanser ve antitussif özellikler de dahil olmak üzere güçlü biyolojik aktivitelere sahip çok sayıda alkaloid içermektedir (2, 6). Yan etkilerinden dolayı gebe ve emziren kadınların, mide rahatsızlığı olanların ve çocukların tüketiminde dikkat edilmesi önerilmektedir. Bulantı, kusma, konfüzyon, nöbet, miyozis, aritmi, morfin intoksikasyonu benzeri bulgular gibi klinik durumlara yol açabilmektedir (7). Fazla miktarda gelincik otu tüketimi sonrası ani bilinç kaybı ve nöbet şikayeti ile çocuk acile başvuran dokuz yaşında bir kız

^aYazışma Adresi: Fatma Betül GÜNBEY, Fırat Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye

Tel: 0424 233 3555

Geliş Tarihi/Received: 22.07.2024

e-mail: dr.ftmbtl@gmail.com

Kabul Tarihi/Accepted: 11.12.2024

* Bu çalışma 4. Doğu Pediatri Kongresi (DOPEK)'de poster bildirisi olarak sunulmuştur (26-29 Eylül 2024, Diyarbakır).

çocuk olgusunu sunacağız.

OLGU SUNUMU

Dokuz yaş kız hasta, çocuk acil servisine nöbet ve bilinç bulanıklığı ile getirildi. Aile çocuğun yaklaşık 10 dakikadır nöbet geçirdiğini belirtti. Başvurusunda saturasyonu oksijensiz 60, nabız: 134/dakika, kan basıncı: 100/70 mmHg idi. Hasta generalize tonik klonik nöbet geçirmekteydi. İdrar ve gaita inkontinansı gözlemlendi. Pupiller miyotik izlendi. Fiziki bakıda travma bulgusu saptanmadı. Glaskow koma skalası: 9 idi. Aile çocuğun daha önce bilinen hastalığı, ilaç kullanımı ve nöbet öyküsü olmadığını belirtti. Hastanın gün içinde fazla miktarda gelincik otu yediği öğrenildi. Başvurudan yaklaşık bir saat önce kustuğu, bir süre donakaldığı, çevreye ilginin azaldığı sonrasında kollarda ve çenede kasılma olduğu söylendi. Hastaya acil serviste temel yaşam desteği sağlandı. Maske ile oksijen verilerek monitörize edildi. Tekrarlayan dozlarda (0.1 mg/kg) intravenöz midazolam uygulandı. Midazolam tedavisine rağmen nöbeti durmayan hastaya intravenöz levitirasetem (20 mg/kg) yüklemesi yapıldı. Hastanın ilk alınan kan gazında solunumsal asidoz ve laktat yüksekliği dışında diğer parametreleri doğaldı. Levitirasetem tedavisine yanıt vermeyen hasta anestezi ve reaminasyon kliniği ile konsülte edildi. Hastanın nöbetlerinin intrakraniyal kanama, infarkt ve trombüse bağlı olabileceği düşünüldü. Genel anestezi ajan propofol ile nöbeti durdurulup diffüzyon beyin manyetik rezonans görüntüleme (MRG) yapıldı. Diffüzyon beyin MRG’de akut intrakraniyal patolojik bulgu izlenmedi. Hasta nöbet ve toksik yan etkilerin izlemi açısından çocuk yoğun bakım ünitesine yatırıldı. Tam kan sayımı, biyokimya, koagülasyon testleri, serum amonyak, tam idrar tetkiki ve elektrokardiyografide patolojik bulgu saptanmadı. Yoğun bakım izlemlerinde bilinci açılan hastanın GKS: 15 ve genel durumunun düzeldiği gözlemlendi. Hastanın 48 saatlik yoğun bakım izleminde ek patolojisi saptanmadı. Hastanın intravenöz levitirasetem tedavisi oral forma geçildi. Çocuk nöroloji poliklinik kontrolü önerilerek şifa ile taburcu edildi.

TARTIŞMA

Papaver rhoeas zehirlenmesi ile ilgili literatürde kısıtlı veri bulunmaktadır (7, 8). Papaver rhoeas ülkemizde yaygın olarak bulunan bir bitkidir (9). Tıbbi bitki olarak kullanılır (6, 7, 9). Papaver rhoeas dünyanın diğer ülkelerinde de bulunur (6). İshal, öksürük ve uyku bozukluklarının tedavisinde ve analjezi-sedasyon amaçlı kullanılmaktadır (2, 6). Ülkemizden ve Kuzey Kıbrıs’tan toplanan gelincik otunun antimikrobiyal aktivitelerinin araştırıldığı bir çalışmada *Staphylococcus aureus*’a ve *Candida albicans*’a karşı etkinliği olduğu gözlemlenmiştir (6). Aynı zamanda opioid yoksunluğu semptomlarını azalttığı bildirilmektedir (10). Fitokimyasal araştırmalarda P. rhoeas köklerinin ve yapraklarının ekstraktının rhoeadin, rhoeadik asit, allotropin, papaverik asit, coptisine, rhoeagenin ve antosiyaninler gibi alkaloidleri içerdiği kanıtlanmıştır (2, 6, 7, 9). Bu alkaloidlerin dopaminerjik antagonist ve nöroleptik etkileri olduğu gösterilmiştir (2). Ülkemizde Günaydın ve arkadaşlarının bildirdiği beş vakalık olgu serisinde, olgumuzun klinik bulguları ile benzer şekilde Papaver rhoea’yı yedikten sonra gelişen bilinç bulanıklığı ve konvulziyon bulguları olan vakalar bildirmiştir (7). Ülkemizden bildirilen başka bir olgu serisinde, olgumuzla uyumlu olarak dokuz yaşında bir çocuk hasta gelincik otu yedikten sonra konvulziyon bulgularıyla acil servise başvurmuştur (8). Bu olguda nöbet, miyozis, merkezi sinir sistemi depresyonu gibi bulguların Papaver rhoea’nın morfin benzeri etkilerinin sonucunda meydana geldiği düşünülmüştür. Papaver rhoea ile fareler üzerinde yapılan bir çalışmadan elde edilen toksikolojik sonuçlarda, 2000 mg/kg’ın LD10 ve 4000 mg/kg’ın LD50 olduğu görülmüştür (5). Bu sebeple gelincik otu bir yandan tedavi amacıyla kullanılabilirken diğer taraftan fazla tüketimi çok tehlikeli boyutlara ulaşan klinik bulgulara neden olabilmektedir. Tedavi amacıyla bile olsa yabani ot tüketimi konusunda temkinli olunmalıdır.

Sonuç

Papaver rhoea’nın bilinçsizce tüketilmesi morfin zehirlenmesine, santral sinir sistemi depresyonuna ve epileptik nöbetlere yol açabilmektedir. Çocukların yabani bitki tüketimi konusunda dikkatli olunmalı, çocuklar ve aileleri bu konuda bilinçlendirilmelidir. Çocuk acil servise ani bilinç durumu değişikliği ve nöbet ile başvuran çocuklarda gelincik otu zehirlenmesi akılda tutulmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Yüksel M, Acar A, Gögen F, Arslantaş NM, Berktaş S & Çam M. Gelincik çiçeği (*Papaver rhoeas* L.) ekstraktından soğuk çay üretimi. *Akademik Gıda* 2022; 20: 263-73.
2. Hmamou A, El-Assri EM, El Khomsi M at all. *Papaver rhoeas* L. stem and flower extracts: anti-struvite, anti-inflammatory, analgesic and antidepressant activities. *Saudi Pharmaceutical Journal* 2023; 31: 101686.
3. Özel EC. Herbaryumunda bulunan bazı tıbbi bitkilerin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı 2019.
4. Marsoul A, Ijjaali M, Oumous I, Bennani B, & Boukir A. Determination of polyphenol contents in *Papaver rhoeas* L. flowers extracts (soxhlet, maceration), antioxidant and antibacterial evaluation. *Materials Today: Proceedings* 2020; 31: 183-9.
5. Soulimani R, Younos C, Jarmouni-Idrissi S, Boussta D, Khalouki F, Laila A. Behavioral and pharmacotoxicological study of *Papaver rhoeas* L. in mice. *J Ethnophar* 2001; 74: 265-74.
6. Çoban İ, Toplan GG, Özbek B, Gürer ÇU, Sarıyar G. Variation of alkaloid contents and antimicrobial activities of *Papaver rhoeas* L. growing in Turkey and northern Cyprus. *Pharmaceutical Biology* 2017; 55: 1894-8.
7. Günaydın YK, Dündar ZD, Çekmen B, Akıllı NB, Köylü R, Cander B. Intoxication due to *Papaver rhoeas* (Corn Poppy): Five Case Reports. *Case Rep Med* 2015; 2015: 321360.
8. Koçak S, Karabulut K, Ertekin B, Nak H, Cander B. Red poppy (*Papaver Rhoeas*) Poisoning: A Report of Three Cases. *Cyprus J Med Sci* 2016; 1: 11-3.
9. Dogan G, Bağcı E. Essential oil composition of *Papaver rhoeas* L. corn poppy *Papaveraceae* from Turkey. *Hacettepe Journal of Biology and Chemistry* 2014; 42: 545-9.
10. Pourmotabbed A, Rostamian B, Manouchehri G at all. Effects of *Papaver rhoeas* extract on the expression and development of morphine-dependence in mice. *J Ethnopharm* 2004; 95: 431-5.